

Załącznik nr 8 do Regulaminu konkursów przedmiotowych,

stanowiącego załącznik do Zarządzenia Nr 38/2023 Warmińsko-Mazurskiego Kuratora Oświaty z dnia 21 września 2023 r.

JEZYK POLSKI

Godzina rozpoczęcia oraz czas trwania etapu szkolnego i wojewódzkiego konkursu z języka polskiego dla uczniów szkół podstawowych

1. Etap szkolny konkursu z języka polskiego dla szkół podstawowych rozpoczyna się 13 listopada 2023 r. o godzinie 10.00 i trwa 90 minut. Ma formę pisemną. Arkusze konkursowe zostaną udostępnione na Platformie o godzinie 8.00.
2. Etap wojewódzki konkursu z języka polskiego rozpoczyna się 8 lutego 2024 r. o godzinie 10.00 i trwa 90 minut. Przeprowadzony zostanie w Elblągu, Ełku i Olsztynie. Ma formę pisemną.

Program merytoryczny konkursu z języka polskiego dla uczniów szkół podstawowych

I. Cele konkursu

1. Rozwijanie kompetencji uczniów w zakresie odbioru, analizy i interpretacji tekstów kultury, szczególnie literatury, oraz tworzenia wypowiedzi pisemnej.
2. Rozbudzenie polonistycznej ciekawości poznawczej, pasji czytelnicy, twórczego myślenia uczniów.
3. Wdrożenie uczniów do samokształcenia polonistycznego.
4. Rozwijanie u uczniów zainteresowania językiem polskim jako istotnym elementem dziedzictwa kulturowego i wyznacznikiem tożsamości narodowej.
5. Promowanie osiągnięć edukacyjnych uczniów i ich nauczycieli.

II. Wymagania i zakres merytoryczny konkursu

Uczestnicy konkursu powinni wykazać się wiadomościami i umiejętnościami opisanymi w „Podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej” w preambule oraz części dotyczącej języka polskiego w klasach IV-VI i VII-VIII, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 356 z późn. zm.).

Etap szkolny konkursu

Uczestnicy powinni wykazać się:

- 1) wiadomościami i umiejętnościami opisanymi w „Podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej” w preambule oraz części dotyczącej języka polskiego w klasach IV-VI; a także:
- 2) umiejętnościami rozpoznawania trzech rodzajów literackich, określania ich cech oraz wskazywania tych cech w konkretnym dziele literackim;
- 3) umiejętnością rozróżniania gatunków epickich, lirycznych i dramatycznych, w tym: pamiętnik, komedia, fraszka, sonet, pieśń, tren, ballada, epepeja, tragedia, oraz rozpoznawania ich cech w podanych lub poznanych w szkole podstawowej tekstach literackich;
- 4) umiejętnością porównywania ze sobą tekstów kultury, szczególnie tekstów językowych, na poziomie znaczeń, struktury i komunikacji;

- 5) znajomością wszystkich lektur obowiązkowych z klas IV-VI, wskazanych w podstawie programowej kształcenia ogólnego.

Etap wojewódzki konkursu

Uczestnicy powinni wykazać się:

- 1) wiadomościami i umiejętnościami opisanymi w „Podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej” w preambule oraz części dotyczącej języka polskiego w klasach IV-VI i VII-VIII;
a także:
- 2) umiejętnością interpretowania treści alegorycznych i symbolicznych w tekście kultury, szczególnie w utworze literackim;
- 3) umiejętnością pisania interpretacji i interpretacji porównawczej dwóch tekstów kultury, ze szczególnym uwzględnieniem tekstów językowych i ikonicznych;
- 4) umiejętnością wykorzystania w interpretacji tekstów kultury kontekstów: mitologicznego, biblijnego.
- 5) znajomością wszystkich lektur obowiązkowych z klas IV-VI i VII-VIII, wskazanych w podstawie programowej kształcenia ogólnego.

III. Informacja dla ucznia dotycząca przebiegu konkursu z języka polskiego

1. Wysłanie przez szkołę pracy ucznia z etapu szkolnego do weryfikacji nie jest jednoznaczne z zakwalifikowaniem się ucznia do etapu wojewódzkiego konkursu.
2. Poziom opanowania wiadomości i umiejętności z zakresu kształcenia językowego, ortografii i interpunkcji badany będzie przede wszystkim w sposób funkcjonalny, głównie poprzez tworzenie przez uczestnika konkursu wypowiedzi pisemnych.
3. Na konkursie polonistycznym uczniowie korzystają wyłącznie z przyborów do pisania: pióra lub długopisu (wszystkie kolory, poza czerwonym, dopuszczalne).
4. Podczas konkursu nie wolno używać żadnych urządzeń telekomunikacyjnych i korzystać ze słowników.
5. Uczestnik konkursu na etapie wojewódzkim powinien mieć przy sobie ważną legitymację uczniowską lub inny dokument ze zdjęciem, potwierdzający jego tożsamość.

MATEMATYKA

Godzina rozpoczęcia oraz czas trwania etapu szkolnego i wojewódzkiego konkursu z matematyki dla uczniów szkół podstawowych

1. Etap szkolny konkursu z matematyki rozpoczyna się 14 listopada 2023 r. o godzinie 10.00 i trwa 60 minut. Ma formę pisemną. Arkusze konkursowe zostaną udostępnione na Platformie o godzinie 8.00.
2. Etap wojewódzki konkursu z matematyki rozpoczyna się 9 lutego 2024 r. o godzinie 11.00 i trwa 90 minut. Przeprowadzany będzie w Elblągu, Ełku i Olsztynie. Ma formę pisemną.

Program merytoryczny konkursu z matematyki dla uczniów szkół podstawowych

I. Cele konkursu

1. Kształcenie umiejętności samodzielnego zdobywania wiedzy z matematyki.
2. Rozwijanie ciekawości poznawczej, wyobraźni matematycznej, myślenia abstrakcyjnego i rozumowania matematycznego.
3. Wdrażanie uczniów do biegłego posługiwania się wiedzą matematyczną w rozwiązywaniu zadań problemowych.

4. Kształcenie umiejętności krytycznego myślenia oraz wykorzystania wiedzy matematycznej w praktyce.
5. Rozbudzanie motywacji uczniów do dalszego uczenia się matematyki i innych przedmiotów ścisłych.

II. Wymagania i zakres merytoryczny konkursu

1. Na wszystkich etapach konkursu uczeń powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami określonymi w Celach kształcenia – wymaganiach ogólnych i Treściach nauczania – wymaganiach szczegółowych podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu matematyka, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 356 z późn. zm.).
2. Uczeń powinien posiadać ponadto umiejętności w zakresie:
  - a) integracji treści matematycznych zawartych w podstawie programowej;
  - b) biegłego wykonywania działań na liczbach wymiernych;
  - c) odczytywania i interpretacji informacji przedstawionych w różnych formach;
  - d) prowadzenia rozumowań, ustalania kolejności czynności prowadzących do rozwiązania problemu, podawania argumentów uzasadniających poprawność rozumowania;
  - e) stosowania języka matematycznego do opisu rozumowania i uzyskanych wyników;
  - f) dobierania modelu matematycznego do danej sytuacji problemowej;
  - g) twórczego rozwiązywania problemów, w szczególności stosowania posiadanej wiedzy matematycznej w sytuacjach praktycznych.

Etap szkolny konkursu

Uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi treści podstawy programowej kształcenia ogólnego wymienionej w tym regulaminie w punkcie II.1., w części dotyczącej przedmiotu matematyka na I i II etapie edukacyjnym. Zakres merytoryczny dotyczy całości treści nauczania zawartych w tej podstawie programowej z wyjątkiem:

- kąty w graniastosłupie i ostrosłupie,
- pole i objętość ostrosłupa,
- długość i pole koła,
- kombinatoryka i rachunek prawdopodobieństwa,
- symetria (z wyłączeniem odbić lustrzanych).

Etap wojewódzki konkursu

Na etapie wojewódzkim konkursu uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi całość treści Podstawy programowej kształcenia ogólnego wymienionej w punkcie II.1. oprócz zagadnień: długość i pole koła, kombinatoryka i rachunek prawdopodobieństwa, symetria (z wyłączeniem odbić lustrzanych).

III. Literatura dla ucznia i inne źródła informacji

1. Bobiński. Z., Nodzyński. P., Kabus. M., Krause. A., Liga zadaniowa-30 lat konkursu matematycznego. Wydawnictwo Aksjomat, Toruń 2018.
2. Bobiński Z., Nodzyński P., Uscki M., Uczymy się myśleć poprzez rozrywkę, Wydawnictwo Aksjomat, Toruń 2004.
3. Dziemidowicz T. Konkurs matematyczny dla uczniów szkoły podstawowej, Wydawnictwo NOWIK, Opole 2014.
4. Janowicz J., Konkursy matematyczne w szkole podstawowej, Gdańskie Wydawnictwo Oświatowe, Gdańsk 2013.
5. Zadania z Międzynarodowego Konkursu Kangur Matematyczny kategorii Benjamin, Kadet z ostatnich 2 lat.
6. Zadania opublikowane na stronach internetowych:

IV. Informacja dla ucznia dotycząca przebiegu konkursu z matematyki

1. Na konkursie matematycznym uczniowie korzystają wyłącznie z przyborów do pisania i rysowania: pióra lub długopisu, ołówek – przeznaczonych jedynie do rysowania, gumki, linijki, ekierki, kątomierza i cyrkla.
2. Podczas konkursu nie wolno używać kalkulatorów oraz żadnych urządzeń telekomunikacyjnych, nie wolno korzystać z tablic matematycznych.
3. W przypadku stwierdzenia przez komisję naruszenia przez ucznia zasad regulaminu konkursu przewodniczący przerywa jego pracę i nakazuje opuszczenie sali, co odnotowuje w protokole przebiegu konkursu.

JEZYK ANGIELSKI

Godzina rozpoczęcia oraz czas trwania etapu szkolnego i wojewódzkiego konkursu z języka angielskiego dla uczniów szkół podstawowych

1. Etap szkolny konkursu z języka angielskiego rozpoczyna się 15 listopada 2023 r. o godzinie 10.00 i trwa 60 minut. Ma formę pisemną. Arkusze konkursowe zostaną udostępnione na Platformie o godzinie 8.00.
2. Etap wojewódzki konkursu z języka angielskiego rozpoczyna się 12 lutego 2024 r. o godzinie 11.00 i trwa 75 minut. Przeprowadzony zostanie w Elblągu, Ełku i Olsztynie. Ma formę pisemną.

Program merytoryczny konkursu z języka angielskiego dla uczniów szkół podstawowych

I. Cele konkursu

1. Kształcenie umiejętności samodzielnego zdobywania wiedzy z języka angielskiego.
2. Rozbudzanie wśród uczniów zainteresowania językiem angielskim oraz zachęcanie ich do pogłębiania wiedzy i umiejętności językowych.
3. Motywowanie uczniów do wykorzystania wiedzy z zakresu języka angielskiego w życiu codziennym.
4. Stworzenie uczniom możliwości sprawdzenia swojej wiedzy we współzawodnictwie z innymi uczniami.
5. Pogłębianie wiedzy dotyczącej realiów krajów angielskiego obszaru językowego.
6. Kształtowanie postawy tolerancji wobec innych kultur, ich historii, języka i obyczajów.
7. Wyłanianie i wspieranie uczniów uzdolnionych językowo.

II. Wymagania konkursu

Na wszystkich etapach konkursu uczeń powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami określonymi w Celach kształcenia – wymaganiach ogólnych Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu język angielski na II etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 356 z późn. zm.).

Ponadto uczeń powinien posiadać umiejętności w zakresie:

- doskonalenia świadomości językowej
- stosowania zdobytych umiejętności i wiedzy w działaniach praktycznych
- rozwiązywania różnego typu zadań leksykalno-gramatycznych, np. uzupełnianie luk, test wielokrotnego wyboru, zdania typu prawda/fałsz, transformacje zdań, dobieranie, itp.
- rozumienia tekstu czytanego
- rozumienia tekstu słuchanego (na etapie wojewódzkim)

III. Zakres merytoryczny konkursu

Uczestnicy konkursu powinni, na poszczególnych etapach, wykazać się wiadomościami i umiejętnościami obejmującymi wskazane treści Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu język angielski na II etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 356 z późn. zm.) oraz wskazanymi wiadomościami i umiejętnościami poszerzającymi treści podstawy programowej.

Etap szkolny konkursu

Uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi wybrane treści podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu język angielski na II etapie edukacyjnym poszerzone i pogłębione. Zakres merytoryczny dotyczy treści nauczania następujących działów tematycznych:

I. Przykładowe zagadnienia leksykalne:

- Człowiek - np. wygląd zewnętrzny, ubranie, dane personalne, części ciała, cechy charakteru, rzeczy osobiste, uczucia i emocje, zainteresowania;
- Miejsce zamieszkania - np. dom i jego okolica, rodzaje domów, pomieszczenia i wyposażenie domu, prace domowe, przedmioty codziennego użytku;
- Edukacja - np. szkoła i jej pomieszczenia, przedmioty nauczania, uczenie się, przybory szkolne i wyposażenie szkoły, życie szkolne, zajęcia pozalekcyjne;
- Praca - np. popularne zawody i związane z nimi czynności, miejsce i warunki pracy;
- Życie prywatne - np. członkowie rodziny, znajomi, przyjaciele, czynności dnia codziennego, określanie czasu, kalendarz, formy spędzania czasu wolnego, święta i uroczystości;
- Żywnienie - np. artykuły spożywcze, posiłki i ich przygotowywanie, lokale gastronomiczne;
- Zakupy i usługi – np. rodzaje sklepów, towary i ich cechy, sprzedawanie i kupowanie, wymiana i zwrot towaru, promocje, korzystanie z usług;
- Podróżowanie i turystyka - np. środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, baza noclegowa, wycieczki, zwiedzanie;
- Kultura - np. dziedziny kultury, uczestnictwo w kulturze, tradycje i zwyczaje, media;
- Sport - np. dyscypliny sportu, sprzęt sportowy, obiekty sportowe, imprezy sportowe, uprawianie sportu;
- Zdrowie - np. tryb życia, samopoczucie, choroby, ich objawy i leczenie;
- Nauka i technika - np. wynalazki, korzystanie z podstawowych urządzeń technicznych i technologii informacyjno-komunikacyjnych;
- Świat przyrody - np. pogoda, pory roku, rośliny i zwierzęta, krajobraz, ochrona środowiska naturalnego.

II. Przykładowe zagadnienia gramatyczne

- wyrażenie *there is/there are*

- czasy: *Present Simple, Present Continuous, Past Simple, Past Continuous, Future Simple, Present Perfect Simple*
- konstrukcja *'be going to'*
- konstrukcja *'used to'*
- strona bierna w czasach: *Present Simple, Present Continuous, Past Simple, Past Continuous*
- zdania warunkowe – typ 0, I, II
- szyk wyrazów w zdaniu – zdania oznajmujące, pytające i przeczące
- stopniowanie przymiotników jedno- i wielosylabowych (regularne i nieregularne); stosowanie stopnia wyższego i najwyższego przymiotników, konstrukcja z *than, (not) as ... as*
- przymiotniki i zaimki dzierżawcze
- przymiotniki kończące się na *-ed, -ing*
- zaimki nieokreślone: *some, any, no, etc.*
- zaimki względne: *who, which, where, whose, that (oraz przypadki pominięcia zaimka)*
- liczba mnoga rzeczowników (regularna i nieregularna)
- rzeczowniki policzalne i niepoliczalne
- rzeczowniki złożone (*raincoat*)
- forma dzierżawcza rzeczownika – dopełniacz saksoński
- przysłówki częstotliwości i ich miejsce w zdaniu, miejsca i kierunku, sposobu
- przysłówki określające ilość: *much, many, few, a few, a lot of, little, a little*
- przysłówki (formy nieregularne)
- przyimki w okolicznikach czasu i miejsca (*on Saturday, at 11 o'clock, at school*)
- spójniki (*and, but, or, when, next, during, then, after, while, before, as/like, so, both... and, either...or, neither ...or, not only ...but also, unless, until*)
- wyrażenia przyimkowe (*believe in, suffer from, etc.*)
- konstrukcja *love/like/hate/don't like /not mind + gerund*
- wyrażenie *I'd like to*
- konstrukcja *'Let's + czasownik'*
- rodzajniki określone i nieokreślone (*a, an, the, -*)
- zaimki osobowe w formie podmiotu i dopełnienia, zaimki wskazujące, nieokreślone (*someone, anyone, nothing, somewhere, etc.*)
- liczebniki główne i porządkowe
- transformacje (przekształcanie zdań z podanym wyrażeniem)
- konstrukcja *too/enough*
- idiomy (np. *a piece of cake, a drop in the ocean. an early bird, at first sight, come in handy*)
- question tags
- mowa zależna w czasach teraźniejszych
- konstrukcja czasowników infinitive and gerund (np. *afford, manage, refuse, avoid, suggest, apologize for, look forward to, stop** różnica w znaczeniu)
- czasowniki modalne: *can, could, must, mustn't, have to, should* w różnych czasach
- czasowniki frazowe (*phrasal verbs*)

III. Wiedza na temat angielskiego obszaru językowego

- zwyczaje, święta, uroczystości, tradycje, nazwy państw, stolic, flag i symboli krajów anglojęzycznych
- geografia, elementy historii, atrakcje turystyczne Wielkiej Brytanii i Stanów Zjednoczonych

Etap wojewódzki konkursu

Na etapie wojewódzkim konkursu uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi całość treści podstawy programowej na II etapie edukacyjnym poszerzone i pogłębione. Zakres merytoryczny dotyczy treści nauczania następujących działów tematycznych:

I. Przykładowe zagadnienia leksykalne:

Jak na etap szkolny, ponadto:

- Żywnienie – sprzęty kuchenne, gotowanie, opakowania, przymiotniki określające smak, przepisy kulinarne i dania
- Kultura i rozrywka – rodzaje programów telewizyjnych, rodzaje muzyki, książek i filmów, instrumenty muzyczne, muzea, koncerty
- Zdrowie – choroby i kontuzje, objawy i leczenie, wizyta u lekarza, zdrowa dieta i tryb życia

II. Przykładowe zagadnienia gramatyczne:

Jak na etap szkolny, ponadto:

- konstrukcja *would prefer to / would rather + bezokolicznik, had better*
- budowa słowotwórcza przymiotnika (przedrostki, przyrostki)
- konstrukcje *so + przymiotnik; such + a/an/- + rzeczownik*
- czasowniki modalne *ought to, may, might* w czasie teraźniejszym i przeszłym
- strona bierna czasu *Future Simple, Present Perfect Simple, Present Perfect Continuous*
- czasowniki frazowe (*turn off, break down, etc.*)
- czasowniki *let i make* w stronie czynnej i biernej (*np. let sb do sth, make sb do sth*)
- konstrukcja *I wish/ If only*
- mowa zależna w różnych czasach; zdania twierdzące i pytania

III. Wiedza na temat angielskiego obszaru językowego

Jak na etap szkolny, ponadto:

- słynne miejsca, architektura i zabytki krajów anglojęzycznych, itp.
- współczesna rodzina królewska
- wybory prezydenckie w Stanach Zjednoczonych (prezydenci)

IV. Literatura dla ucznia i inne źródła informacji

Wybrane podręczniki do nauczania języka angielskiego dla szkół podstawowych, zatwierdzone i dopuszczone do użytku przez MEN oraz przykładowe pozycje z zakresu wiedzy o krajach anglojęzycznych:

1. Vince M., *Intermediate Language Practice – New Edition*, Macmillan,
2. Dooley J., Evans V., *Grammarway 2*, Express Publishing,
3. Dooley J., Evans V., *Grammarway 3*, Express Publishing,
4. Murphy R., *English Grammar in Use*, Cambridge University Press,
5. Barker C., *Boost Your Vocabulary 1-3*, Pearson
6. McCarthy M., O'Dell F., *English Vocabulary in Use* (pre-intermediate and intermediate, upper-intermediate), Cambridge University Press
7. Escott J., *England*, Oxford University Press
8. Flinders S., *Scotland*, Oxford University Press
9. Sheerin S., *Spotlight on Britain*, Oxford University Press
10. Baxter A., *The USA*, Oxford University Press
11. Falk R., *Spotlight on the USA*, Oxford University Press
12. Maguire J., *Seasons and Celebrations*, Oxford University Press
13. Mann M. Taylore-Knowles S., *Destination B1 Grammar & Vocabulary*, Macmillan.
14. Mann M. Taylore-Knowles S., *Destination B2 Grammar & Vocabulary*, Macmillan.
15. Mann M. Taylore-Knowles S., *Repetitorium Ósmoklasisty*, Macmillan.
16. Witt, A., *Gramatyka oraz słownictwo we współczesnym ujęciu (Gram to nie drama; Władaj i gadaj, części 1 i 2)*, Altenberg.

Wykaz literatury należy traktować jako element wspomagający w przygotowaniach do konkursu, a nie doraźne źródło zagadnień konkursowych.

V. Informacja dla ucznia dotycząca przebiegu konkursu z języka angielskiego

1. Na konkursie z języka angielskiego uczniowie udzielają odpowiedzi niebieskim lub czarnym długopisem.
2. Podczas konkursu nie wolno używać żadnych urządzeń telekomunikacyjnych oraz pomocy naukowych.
3. Sprawdzane będą tylko odpowiedzi naniesione na kartę odpowiedzi.
4. Uczestnik konkursu powinien posiadać przy sobie ważny dokument tożsamości ze zdjęciem (legitymacja szkolna).
5. Uczestnik konkursu zostanie wykluczony z dalszego udziału w zawodach w sytuacji np. korzystania z niedozwolonych pomocy, zakłócania przebiegu konkursu i złamania regulaminu.

JEZYK NIEMIECKI

Godzina rozpoczęcia oraz czas trwania etapu szkolnego i wojewódzkiego konkursu z języka niemieckiego dla uczniów szkół podstawowych

1. Etap szkolny konkursu z języka niemieckiego rozpoczyna się 16 listopada 2023 r. o godzinie 10.00 i trwa 60 minut. Ma formę pisemną. Arkusze konkursowe zostaną udostępnione na Platformie o godzinie 8.00.
2. Etap wojewódzki konkursu z języka niemieckiego rozpoczyna się 14 lutego 2024 r. o godzinie 10.00 i trwa 75 minut. Przeprowadzany będzie w Elblągu, Ełku i Olsztynie. Ma formę pisemną.

Program merytoryczny konkursu z języka niemieckiego dla uczniów szkół podstawowych

I. Cele konkursu

1. Kształcenie umiejętności samodzielnego zdobywania wiedzy z języka niemieckiego.
2. Rozwijanie ciekawości poznawczej uczniów oraz motywacji do osiągnięcia precyzji w wyrażaniu myśli i wyższego stopnia poprawności językowej.
3. Wdrażanie uczniów do biegłego posługiwania się językiem niemieckim.
4. Kształtowanie postawy tolerancji i otwartości wobec innych krajów, społeczeństw i ich języków.
5. Popularyzacja języka niemieckiego, historii i kultury krajów niemieckiego obszaru językowego.
6. Wspieranie uzdolnień uczniów oraz promowanie ich osiągnięć edukacyjnych.

II. Wymagania i zakres merytoryczny konkursu

Uczestnicy konkursu powinni wykazać się wiadomościami i umiejętnościami opisanymi w Celach kształcenia – wymaganiach ogólnych oraz Treściach nauczania - wymaganiach szczegółowych Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu język obcy nowożytny na II etapie edukacyjnym (poziom II.1), zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 356 z późn. zm.) oraz wiadomościami i umiejętnościami poszerzającymi treści podstawy programowej.

Etap szkolny konkursu

Uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami opisanymi w podstawie programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu język obcy nowożytny na II etapie edukacyjnym. Arkusz konkursowy zawiera zadania zamknięte i otwarte (np. wybór wielokrotny, dobieranie, uzupełnianie luk).

Zakres merytoryczny dotyczy tematów wymienionych w podstawie programowej i obejmuje:

- znajomość funkcji językowych - reagowanie na wypowiedzi adekwatnie do sytuacji komunikacyjnych oraz świadomość językowa w realizacji zadań sformułowanych w języku niemieckim i polskim (np. uczeń uzyskuje/przekazuje informacje i wyjaśnienia, proponuje/przyjmuje/odrzuca propozycje, wyraża opinie, stosuje zwroty i formy grzecznościowe),
- rozumienie tekstów pisanych (np. uczeń określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, intencje nadawcy/autora tekstu, kontekst wypowiedzi, znajduje w tekście określone informacje, rozpoznaje związki pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu, przekazuje w języku polskim informacje sformułowane w języku niemieckim),
- znajomość środków językowych (zadania oparte na pojedynczych zdaniach lub krótkich tekstach) - uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków leksykalnych, gramatycznych i ortograficznych.

W zadaniach otwartych sprawdzających znajomość środków językowych wymagana jest poprawność gramatyczna i ortograficzna.

Na etapie szkolnym wymagana jest znajomość podstawowych struktur gramatycznych zawartych w *Informatorze o egzaminie ósmoklasisty z języka niemieckiego od roku szkolnego 2018/2019* łącznie z *Aneksami 2023 i 2024*.

Poszerzenie treści podstawy programowej dotyczy posługiwania się większym zasobem środków językowych oraz rozumienia nie tylko słownictwa i struktur o wysokim stopniu pospolitości, lecz także słownictwa swoistego dla danego tematu oraz adekwatnych struktur.

Etap wojewódzki konkursu

Uczestnicy konkursu powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami opisanymi w podstawie programowej kształcenia ogólnego na II etapie edukacyjnym. Arkusz konkursowy zawiera zadania zamknięte (np. wybór wielokrotny, dobieranie) i otwarte (np. uzupełnianie luk, transformacja gramatyczna, tłumaczenie fragmentów zdań na język niemiecki, układanie fragmentów zdań z podanych elementów leksykalnych, formułowanie własnych wypowiedzi). W zadaniach otwartych sprawdzających znajomość środków językowych wymagana jest poprawność gramatyczna i ortograficzna.

Zakres merytoryczny dotyczy tematów wymienionych w podstawie programowej i obejmuje:

- znajomość środków językowych (zadania oparte na pojedynczych zdaniach lub tekstach) - uczeń posługuje się zasobem adekwatnych środków leksykalnych, gramatycznych i ortograficznych, przekazuje w języku niemieckim informacje sformułowane w języku polskim,
- rozumienie tekstów pisanych (np. uczeń określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, znajduje w tekście określone informacje, rozpoznaje związki pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku, przekazuje w języku polskim informacje sformułowane w języku niemieckim),
- wypowiedź pisemną (np. wiadomość, e-mail, wpis na blogu), w której uczeń reaguje zgodnie ze wskazówkami podanymi w poleceniu (np. uzyskuje/przekazuje informacje, opisuje wydarzenia, miejsca, zjawiska, ludzi, zwierzęta i przedmioty, składa gratulacje, wyraża i uzasadnia opinie, wyraża emocje); zadanie to sprawdza umiejętność porozumiewania się z mieszkańcem niemieckiego obszaru językowego w określonej sytuacji z życia codziennego.

W wypowiedzi pisemnej należy przestrzegać limitu słów i nie przekraczać liczby słów określonej w poleceniu.

Wymagana jest znajomość struktur gramatycznych zawartych w *Informatorze o egzaminie ósmoklasisty z języka niemieckiego od roku szkolnego 2018/2019* łącznie z *Aneksami 2023 i 2024*.

W tekstach na rozumienie tekstów pisanych mogą wystąpić środki gramatyczne spoza listy znajdującej się w informatorze. Znajomość takich środków nie będzie jednak warunkowała poprawnego rozwiązania zadań.

Poszerzenie treści podstawy programowej na etapie wojewódzkim dotyczy posługiwania się większym zasobem środków językowych i stosowania precyzyjnych sformułowań adekwatnych do określonych sytuacji oraz opanowania szerszego zakresu umiejętności. Zwiększenie wymagań przejawia się w typach i stopniu trudności tekstów pisanych, skomplikowaniu struktur leksykalno-gramatycznych oraz złożoności sytuacji komunikacyjnych.

III. Literatura dla ucznia i inne źródła informacji

1. Podręczniki i repetytoria do nauki języka niemieckiego w szkole podstawowej dopuszczone do użytku szkolnego przez MEN oraz wszelkie publikacje zgodne z poziomem określonym w podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego, przeznaczone dla młodzieży uczącej się języka niemieckiego jako języka obcego.
2. Niemieckojęzyczne czasopisma oraz strony internetowe.
3. Przykładowe publikacje:
  - Kawa Paulina, Pac-Kabała Joanna, Organizator ósmoklasisty. Język niemiecki. Repetytorium, PWN Wydawnictwo Szkolne, Warszawa 2021.
  - Ptak Magdalena, Gramatyka niemiecka w ćwiczeniach dla klas 7-8, PWN Wydawnictwo Szkolne, Warszawa 2018.
  - Łuczak Justyna, Mróz Przemysław, Grammatik. Gramatyka języka niemieckiego z ćwiczeniami A1 A2. Szkoła podstawowa. WSiP Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 2019.

IV. Informacja dla ucznia dotycząca przebiegu konkursu z języka niemieckiego

1. Na eliminacje wojewódzkie należy zgłosić się 20 minut przed wyznaczoną godziną konkursu; uczestnicy powinni mieć przy sobie legitymację szkolną.
2. Podczas konkursu nie wolno używać urządzeń telekomunikacyjnych, słowników i innych pomocy naukowych. W przypadku posiadania tych przedmiotów należy je odłożyć w miejscu wskazanym przez członka komisji.
3. Uczestnik konkursu samodzielnie rozwiązuje test, nie porozumiewa się z innymi uczestnikami i nie zakłóca przebiegu konkursu.
4. Rozwiązując test należy korzystać wyłącznie z przyborów do pisania: pióra lub długopisu. Nie wolno używać korektorów.
5. W przypadku naruszenia przez ucznia zasad regulaminu konkursu przewodniczący przerywa jego pracę i nakazuje opuszczenie sali.

BIOLOGIA

Godzina rozpoczęcia oraz czas trwania etapu szkolnego i wojewódzkiego konkursu z biologii dla uczniów szkół podstawowych

1. Etap szkolny konkursu z biologii rozpoczyna się 17 listopada 2023 r. o godzinie 10.00 i trwa 60 minut. Ma formę pisemną. Arkusze konkursowe zawierające zadania zamknięte i otwarte zostaną udostępnione na Platformie o godzinie 8.00.
2. Etap wojewódzki konkursu z biologii rozpoczyna się 7 lutego 2024 r. o godzinie 10.00 i trwa 90 minut. Przeprowadzany będzie w Elblągu, Ełku i Olsztynie. Ma formę pisemną. Arkusz konkursowy będzie zawierał zadania zamknięte i otwarte.

Program merytoryczny konkursu z biologii dla uczniów szkół podstawowych

I. Cele konkursu

1. Kształcenie umiejętności samodzielnego zdobywania wiedzy z biologii.

2. Rozwijanie ciekawości poznawczej i zainteresowań przyrodniczych.
3. Wdrażanie uczniów do posługiwania się wiedzą biologiczną w rozwiązywaniu zadań problemowych.
4. Kształcenie umiejętności krytycznego myślenia oraz wykorzystania wiedzy biologicznej w praktyce.
5. Rozbudzanie motywacji uczniów do dalszego kształcenia się w dziedzinie nauk przyrodniczych.
6. Wspieranie uzdolnień uczniów.

II. Wymagania konkursu

Na wszystkich etapach konkursu uczeń powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami określonymi w celach kształcenia – wymaganiach ogólnych Podstawy programowej kształcenia ogólnego w szkole podstawowej oraz treściach nauczania – wymagania szczegółowe w części dotyczącej przedmiotu biologia na II etapie edukacyjnym, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 356 z późn. zm.). Ponadto uczeń powinien posiadać wiedzę i umiejętności w zakresie:

- treści biologicznych z przedmiotu przyroda;
- stosowania języka nauki do opisu rozumowania oraz stosowania procedur badawczych;
- twórczego rozwiązywania problemów;
- integracji treści biologicznych zawartych w podstawie programowej II etapu edukacyjnego,
- wiązania wiedzy szkolnej z samodzielną obserwacją przyrody oraz aktualnym stanem wiedzy na temat zdrowia, ochrony przyrody i środowiska, ekologii.

III. Zakres merytoryczny konkursu

Uczestnicy konkursu powinni, na poszczególnych etapach, wykazać się wiadomościami i umiejętnościami obejmującymi wskazane treści Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu biologia na II etapie edukacyjnym oraz wskazanymi wiadomościami i umiejętnościami poszerzającymi treści podstawy programowej, jak również dostrzeganiem i rozumieniem powiązań przyrodniczych i zastosowaniem tych zależności do rozwiązywania problemów.

Étap szkolny konkursu

Uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi wybrane treści podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu biologia na II etapie edukacyjnym.

Na etapie szkolnym obowiązują zawarte w podstawie programowej:

- wymagania ogólne,
- treści nauczania - wymagania szczegółowe z zakresu:
  - klasy piątej i klasy szóstej (pkt. I i II podstawy programowej w całości);
  - klasy siódmej (pkt. III. 1-5 i pkt. IV.1-4);
  - klasy ósmej (pkt. V.1, 2, 6. oraz pkt. VII. 5, 6).

Poszerzenie treści podstawy programowej na etapie szkolnym obejmuje następujące zagadnienia:

- rozpoznawanie pospolitych gatunków drzew, krzewów i krzewinek krajowych i aklimatyzowanych na podstawie opisu, ilustracji lub fotografii wg wykazu:
cis, miłorząb, daglezja, jodła, świerk, modrzew, sosna zwyczajna, sosna górska (kosodrzewina), sosna limba, sosna wejmutka, jałowiec, topola biała (białodrzew), topola osika, wierzba biała, wierzba iwa, grab, leszczyna, brzoza, olsza czarna, olsza szara, buk, dąb bezszypułkowy, dąb szypułkowy, lipa, wiąz, jesion wyniosły, klon jawor, klon zwyczajny, klon jesionolistny, kasztanowiec, jabłoń dzika, jarząb pospolity, morwa, berberys, porzeczką czarna, głóg, malina, jeżyna, róża dzika, czeremcha, śliwa tarnina, robinia akacja (grochodrzew), trzmielina, kruszyna, wawrzynek wilczełyko, rokitnik, bluszcz, ligustr, lilak, forsycja, bez czarny, kalina koralowa, śnieguliczka biała, wiciokrzew pomorski.

Etap wojewódzki konkursu

Na etapie wojewódzkim konkursu obowiązują **wszystkie** umiejętności i treści z podstawy programowej. **Poszerzenie treści podstawy programowej** na etapie wojewódzkim obejmuje następujące zagadnienia:

- enzymy trawienne (amylaza, pepsyna, podpuszczka, lipaza, trypsyna), żółć i kwas solny - ich występowanie, rola i miejsca działania w organizmie człowieka;
- krzyżówki genetyczne jednogenowe;
- parki krajobrazowe w całości położone na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego (6) - nazwy, położenie geograficzne, ochrona przyrody, najbardziej charakterystyczne cechy;
- polskie parki narodowe – pełna nazwa, logo, rozpoznawanie położenia na mapie Polski i roli poszczególnych parków narodowych w zakresie ochrony przyrody;
- identyfikowanie wybranych pospolitych i chronionych gatunków zwierząt, roślin i grzybów na podstawie opisu, ilustracji lub fotografii z poniższej listy (tabela):

Grzyby, w tym porosty: borowik szlachetny, borowik szatański, brodaczka zwyczajna, chrobotek reniferowy, czarka szkarłatna, czubajka kania, koźlarz babka, maślak zwyczajny, muchomor sromotnikowy, pieprznik jadalny, podgrzybek brunatny, sromotnik bezwstydy, czernidłak kołpakowaty
Mchy i paprotniki: długosz królewski, orlica pospolita, paprotka zwyczajna, pióropusznik strusi, płonnik pospolity, salwinia pływająca, skrzyp, torfowiec błotny, widłak goździsty
Nagozależkowe: cis pospolity, jałowiec pospolity, jodła pospolita, miłorząb japoński, modrzew europejski, sosna górską (kosodrzewina), sosna limba, sosna wejmutka, sosna zwyczajna, świerk pospolity
Okrytozależkowe: barwinek pospolity, babka lancetowata, chaber bławatek, cykoria podróżnik, mniszek pospolity, mlecz zwyczajny, nawłóć pospolita, wrotycz pospolity, czosnek niedźwiedzi, dąb czerwony, dziki bez czarny, fiołek leśny, firletka poszarpana, grzybienie białe, grąźel żółty, jasnota biała, konwalia majowa, konwalijka dwulistna, szczawik zajęczy, zawilec gajowy, zawilec żółty, ziarnopłon wiosenny, kosaciec żółty, krwawnik pospolity, kuklik zwisty, lilia złotogłów, niecierpek pospolity, obuwik pospolity, pierwiosnka lekarska, podkolan biały, przylaszczka pospolita, rosiczka okrągłolistna, naparstnica purpurowa, rzęsa drobna, koniczyna łąkowa i biała, kukurydza, rzepak, żyto, owies, len
Bezkręgowce: chrabąszcz majowy, jelonek rogacz, kosarz, krzyżak ogrodowy, nartnik, pasikonik zielony, paż królowej, pszczoła miodna, rusałka pawik, stonka ziemniaczana, szerszeń, ślimak winniczek, wstężyk, żuk wiosenny,
Kręgowce - ryby, płazy, gady: szczupak pospolity, śledź, leszcz, ropucha paskówka, rzekotka drzewna, żaba wodna (<i>esculenta</i>), żaba trawna, kumak górski, salamandra płamista, traszka zwyczajna, traszka grzebieniasta, jaszczurka zwinka, padalec zwyczajny, zaskroniec zwyczajny, żmija zygzakowata
Ptaki: bąk, bielik, bocian biały, bocian czarny, bogatka, cietrzew, czapla siwa, dudek, dzięcioł czarny, dzięcioł duży, dzięcioł zielony, gil, głuszc, grubodziób, grzywacz, jastrząb, jasiołuska, jerzyk, kawka, kormoran czarny, kos, kowalik, kruk, krzyżówka, kukułka, łabędź niemy, mazurek, mewa pospolita, modraszka, perkoz dwuczuby, pliszka siwa, puszczyk, remiz, rudzik, sójka, sroka, szczygieł, szpak, wilga, wróbel, zięba, żuraw
Ssaki: borsuk, bóbr, daniel, jelen szlachetny, kozica, kuna leśna, łasica, łoś, dzik, ryś, sarna, wilk, żbik, żubr

IV. Literatura dla ucznia i nauczyciela oraz inne źródła informacji

1. Podręczniki do biologii zamieszczone w wykazie do użytku szkolnego dla II etapu edukacyjnego, zeszyty ćwiczeń oraz atlasy do biologii uwzględniające podstawę programową.
2. Płyty CD dla ucznia i nauczyciela skorelowane z podręcznikami do biologii w szkole podstawowej i byłym gimnazjum.
3. *Encyklopedia szkolna. Biologia*; wyd. WSiP; Warszawa 2005.
4. *Słownik szkolny. Biologia* - Robert Hine; wyd. Eremis; Warszawa 2002

5. *Przewodnik do oznaczania drzew i krzewów krajowych i aklimatyzowanych*; Jakub Mowszowicz; WSiP.
6. *WIELKA ENCYKLOPEDIA DRZEWA KRZEWY*; red. J. H. Reichhild i G. Steinbach; wyd. Muza SA; Warszawa 2004, Wydanie III.
7. *Biologia*, Solomon, Berg, Martin; MULTICO Oficyna Wydawnicza; W-wa 2007.
8. Popularne encyklopedie, przewodniki i klucze do oznaczania gatunków.
9. <https://www.mos.gov.pl/srodowisko/przyroda/formy-ochrony-przyrody/> .
10. <http://www.parkinarodowe.edu.pl/> .
11. <http://parkikrajobrazowewarmiimazur.pl/> .
12. http://www.drzewapolski.pl/Drzewa/atlas_drzew.html .
13. <https://www.lasy.gov.pl/pl/edukacja/lesnoteka-1> .
14. <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/edukacja-lesna--zasoby-on-line-lasow-panstwowych> .

V. Informacja dla ucznia i Szkolnej Komisji dotycząca przebiegu konkursu z biologii

1. Na konkursie biologicznym uczniowie korzystają wyłącznie z przyborów do pisania: pióra lub długopisu piszącego na **niebiesko**.
2. Podczas konkursu nie wolno używać żadnych urządzeń telekomunikacyjnych.
3. W przypadku stwierdzenia przez komisję naruszenia przez ucznia zasad regulaminu konkursu przewodniczący przerywa jego pracę i nakazuje opuszczenie sali, co odnotowuje w protokole przebiegu konkursu.

CHEMIA

Godzina rozpoczęcia oraz czas trwania etapu szkolnego i wojewódzkiego konkursu z chemii dla uczniów szkół podstawowych

1. Etap szkolny konkursu z chemii rozpoczyna się 23 listopada 2023 r. o godzinie 10.00 i trwa 60 minut. Ma formę pisemną. Arkusze konkursowe zawierające zadania zamknięte i otwarte zostaną udostępnione na Platformie o godzinie 8.00.
2. Etap wojewódzki konkursu z chemii rozpoczyna się 19 lutego 2024 r. o godzinie 10.00 i trwa 90 minut. Przeprowadzany będzie w Elblągu, Ełku i Olsztynie. Ma formę pisemną. Arkusz konkursowy będzie zawierał zadania zamknięte i otwarte.

Program merytoryczny konkursu z chemii dla uczniów szkół podstawowych

I. Cele konkursu

1. Rozwijanie, rozbudzanie zainteresowań i uzdolnień chemicznych oraz motywowanie do uczenia się uczniów klas VII i VIII szkół podstawowych.
2. Popularyzacja wiedzy przyrodniczej wśród uczniów szkół podstawowych.
3. Wspieranie uzdolnień uczniów i promowanie uczniów szczególnie zainteresowanych chemią.

II. Wymagania konkursu

Na wszystkich etapach konkursu uczeń powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami określonymi w celach kształcenia – wymaganiach ogólnych oraz treściach nauczania – wymaganiach szczegółowych Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu chemia na II etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego

dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 356 z późn. zm.).

III. Zakres merytoryczny konkursu

Zakres konkursu jest zgodny z Podstawą programową kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu chemia na II etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 356 z późn. zm.) oraz wskazanymi wiadomościami i umiejętnościami poszerzającymi treści podstawy programowej.

Na **etap szkolny** wymagane treści nauczania w zakresie działów: Substancje i ich właściwości; Wewnętrzna budowa materii; Reakcje chemiczne; Tlen, wodór i ich związki. Powietrze; Woda i roztwory wodne; Wodorotlenki i kwasy. W ramach tych działów obowiązują również wszystkie zalecane doświadczenia w ramach podstawy programowej.

Na **etap wojewódzki** wymagane są wszystkie treści obowiązujące na etap szkolny oraz sole i treści z chemii organicznej w zakresie podstawy programowej dla szkoły podstawowej, a także wskazane wiadomości i umiejętności poszerzające treści podstawy programowej. W ramach wskazanych treści z podstawy programowej obowiązują również wszystkie zalecane doświadczenia.

Poszerzenie treści podstawy programowej na etapie wojewódzkim obejmuje następujące zagadnienia:

- zjawisko izomerii (izomeria konstytucyjna) alkanów (szereg homologiczny do 10 atomów węgla w cząsteczce) i ustalanie nazw systematycznych alkanów na podstawie wzoru półstrukturalnego;
- ustalanie rzędowości atomów węgla w cząsteczkach alkanów;
- aminy (od 1 do 4 atomów węgla w cząsteczce i anilina): budowa, podział, nazwy systematyczne, właściwości, zastosowanie.

IV. Literatura dla ucznia i inne źródła informacji

- 1) Podstawa programowa kształcenia ogólnego w szkole podstawowej.
- 2) Podręczniki do chemii dla uczniów szkół podstawowych dopuszczone do użytku szkolnego przez MEN i wpisane do wykazu podręczników.
- 3) Podręczniki do chemii dla uczniów szkół ponadpodstawowych w zakresie podstawowym dopuszczone do użytku szkolnego przez MEN i wpisane do wykazu podręczników.
- 4) M. Koszmider, G. Kozanecka: *Zielone zadania. Ochrona środowiska w zadaniach*, WSiP, Warszawa 1997.
- 5) A. Rygielska: *Zadania dla uczestników konkursów chemicznych*, Oficyna Wydawnicza Krzysztof Pazdro, Warszawa 1995.
- 6) K. M. Pazdro, M. Koszmider: *ABC chemii. Zbiór zadań dla gimnazjalistów*, Oficyna Wydawnicza Krzysztof Pazdro, Warszawa 2010.
- 7) Z. Głowacki: *Konkursy chemiczne w gimnazjum*, Oficyna Wydawnicza „Tutor”, Toruń 2010.
- 8) M. Andersz i inni: *Zadania z konkursów chemicznych dla gimnazjalistów*, Oficyna Wydawnicza „Tutor”, Toruń 2006.
- 9) J. Głowacki, T. Szrama: *Zbiór zadań z chemii 1-3*, WSiP, Warszawa 2003.
- 10) T. Kulawik, M. Litwin, S. Styka-Wlazło: *Zbiór dla gimnazjum. Chemia w zadaniach i przykładach*. Nowa Era, Warszawa 2008.
- 11) T. Kulawik, M. Litwin, S. Styka-Wlazło: *Chemia w zadaniach i przykładach*. Nowa Era, Warszawa 2010.

- 12) M. Czaja, B. Karawajczyk, M. Kwiatkowski: *Chemia. Zbiór zadań dla gimnazjum*, Wyd. Ped. OPERON, Gdynia 2009.
- 13) I. Jedynek: *Doświadczenia chemiczne dla gimnazjalisty*, MAC Edukacja, Kielce 2001,
- 14) H. Gulińska: *Ciekawe eksperymenty chemiczne*, WSiP, Warszawa 2010.
- 15) A. Kazubski, D. Panek, Ł. Sporny: *Doświadczenia w małej skali. Poradnik dla nauczyciela*, WSiP, Warszawa 2010.
- 16) W. Tejchman: *Zbiór prostych zadań z chemii dla uczniów gimnazjum*, ZamKor, Kraków 2010.
- 17) Z. Głowacki: *Magiczna chemia. Zagadnienia z chemii nie tylko dla olimpijczyków, gimnazjalistów i licealistów*. Oficyna Wydawnicza „Tutor”, Toruń 2012.

V. Informacja dla ucznia dotycząca przebiegu konkursu z chemii.

1. Na konkursie z chemii uczniowie posiadają aktualną legitymację szkolną.
2. Na konkursie uczniowie korzystają wyłącznie z przyborów do pisania: pióra lub długopisu oraz ołówka – przeznaczonego jedynie do rysowania, gumki, linijki.
3. Uczniowie mogą korzystać z prostych kalkulatorów na etapie szkolnym i wojewódzkim.
4. Podczas konkursu nie wolno używać żadnych urządzeń telekomunikacyjnych.
5. W przypadku udowodnienia uczniowi, że korzysta z innych pomocy niż przewiduje regulamin konkursu, uczeń zostanie zdyskwalifikowany.

FIZYKA

Godzina rozpoczęcia oraz czas trwania etapu szkolnego i wojewódzkiego konkursu z fizyki dla uczniów szkół podstawowych

1. Etap szkolny konkursu z fizyki rozpoczyna się 21 listopada 2023 r. o godzinie 10.00 i trwa 60 minut. Ma formę pisemną. Arkusze konkursowe zostaną udostępnione na Platformie o godzinie 8.00.
2. Etap wojewódzki konkursu z fizyki rozpoczyna się 13 lutego 2024 r. o godzinie 10.00 i trwa 90 minut. Przeprowadzany będzie w Elblągu, Ełku i Olsztynie. Ma formę pisemną.

Program merytoryczny konkursu z fizyki dla uczniów szkół podstawowych

I. Cele konkursu

1. Celem konkursu jest rozwijanie zainteresowań i motywowanie uczniów do uczenia się oraz wspieranie uzdolnień uczniów.
2. Kształcenie umiejętności samodzielnego zdobywania wiedzy z fizyki.
3. Rozwijanie ciekawości poznawczej.
4. Wdrażanie uczniów do biegłego posługiwania się wiedzą fizyczną w rozwiązywaniu zadań problemowych.
5. Kształcenie umiejętności krytycznego myślenia oraz wykorzystania wiedzy fizycznej w praktyce.
6. Rozbudzanie motywacji uczniów do dalszego uczenia się fizyki i innych przedmiotów przyrodniczych.

II. Wymagania konkursu

Na wszystkich etapach konkursu uczeń powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami określonymi w Celach kształcenia – wymaganiach ogólnych Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu fizyka w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego

dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 356 z późn. zm.).

III. Zakres merytoryczny konkursu

Uczestnicy konkursu powinni, na poszczególnych etapach, wykazać się wiadomościami i umiejętnościami obejmującymi wskazane treści Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu fizyka w szkole podstawowej, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej... (Dz. U. z 2017 r. poz. 356 z późn. zm.) jak również dostrzeganiem i rozumieniem powiązań fizycznych, zastosowanie tych zależności do rozwiązywania problemów.

Etap szkolny konkursu

Uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi wybrane treści podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu fizyka na II etapie edukacyjnym. Zakres merytoryczny dotyczy treści nauczania następujących działów tematycznych podstawy programowej:

Podczas etapu szkolnego konkursu obowiązują treści z następujących działów podstawy programowej:

- ruch i siły,
- energia,
- zjawisk cieplnych,
- właściwości materii,
- elektryczność (tylko treści z elektrostatyki).

Oprócz wymagań szczegółowych zawartych w tych działach obowiązują wymagania przekrojowe i wymagania doświadczalne dotyczące tych zagadnień.

Etap wojewódzki konkursu

Na etapie wojewódzkim konkursu uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi całość treści podstawy programowej w szkole podstawowej.

IV. Literatura dla ucznia i inne źródła informacji

1. Podręczniki (różnych wydawnictw) do nauczania fizyki, zeszyty ćwiczeń oraz różnorodne materiały multimedialne dotyczące nauczania fizyki w szkole podstawowej.
  2. Braun M., Francuz-Ornat G., Kulawik J., Kulawik T., Kuźniak E., Nowotny-Róžańska M.: Zbiór zadań do fizyki dla szkoły podstawowej, Nowa Era, Warszawa 2017.
  3. Subieta R.: Fizyka. Zbiór zadań. Klasy 7-8. Szkoła podstawowa, WSiP, Warszawa 2017.
- Zawartość przedstawionych wyżej pozycji należy traktować selektywnie ograniczając się do treści umieszczonych w podstawie programowej.

V. Informacja dla ucznia dotycząca przebiegu konkursu z fizyki

1. Na konkursie fizycznym uczniowie korzystają wyłącznie z przyborów do pisania: pióra lub długopisu oraz ołówek – przeznaczonych jedynie do rysowania, gumki, linijki.
2. Uczniowie mogą korzystać z prostych kalkulatorów.
3. Podczas konkursu nie wolno używać żadnych urządzeń telekomunikacyjnych.
4. W przypadku stwierdzenia przez komisję naruszenia przez ucznia zasad regulaminu konkursu przewodniczący przerywa jego pracę i nakazuje opuszczenie sali, co odnotowuje w protokole przebiegu konkursu.

GEOGRAFIA

Godzina rozpoczęcia oraz czas trwania etapu szkolnego i wojewódzkiego konkursu z geografii dla uczniów szkół podstawowych

1. Etap szkolny konkursu z geografii rozpoczyna się 22 listopada 2023 r. o godzinie 10.00 i trwa 60 minut. Ma formę pisemną. Arkusze konkursowe zostaną udostępnione na Platformie o godzinie 8.00.
2. Etap wojewódzki konkursu z geografii rozpoczyna się 16 lutego 2024 r. o godzinie 11.00 i trwa 90 minut. Przeprowadzany będzie w Elblągu, Ełku i Olsztynie. Ma formę pisemną.

Program merytoryczny konkursu z geografii dla uczniów szkół podstawowych

I. Cele konkursu

1. Popularyzacja wiedzy geograficznej.
2. Rozbudzanie i rozszerzanie zainteresowań geografiami.
3. Kształtowanie umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji, w tym szczególnie z podstawowego źródła informacji geograficznej, jakim jest mapa.
4. Kształtowanie umiejętności czytania, interpretowania, posługiwania się mapą.
5. Poszerzanie wiedzy o własnym regionie, kraju, kontynentach, świecie.
6. Promowanie uczniów o szczególnych zainteresowaniach i wiedzy z geografii.
7. Stworzenie uczniom warunków do wykazania się swoją wiedzą, zainteresowaniami.

II. Wymagania konkursu

Na wszystkich etapach konkursu uczeń powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami określonymi w Celach kształcenia – wymaganiach ogólnych Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu geografia na II etapie edukacyjnym, zgodnie rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej... (Dz. U. z 2017 r. poz. 356 z późn. zm.).

Ponadto uczeń powinien posiadać umiejętności w zakresie:

- integracji treści geograficznych zawartych w podstawie programowej II etapu edukacyjnego;
- logicznego myślenia, kojarzenia faktów, wyciągania wniosków;
- dostrzegania prawidłowości zjawisk i procesów;
- korzystania z różnych źródeł informacji;
- interpretowania, analizowania, wnioskowania z faktów i danych przedstawionych w różnych formach, np.: tabel, wykresów, map, diagramów, ilustracji;
- dokonywania obliczeń, np. czasu miejscowego, strefowego, przyrostu naturalnego i rzeczywistego;
- posługiwania się skalą mapy;
- określania położenia geograficznego i matematyczno-geograficznego,
- posługiwania się mapą, np.: do opisu zjawisk, rzeźby terenu na podstawie rysunku poziomicowego i mapy topograficznej, do lokalizacji obiektów, odczytywania wysokości;
- sporządzania i analizowania wykresów, diagramów;
- wyjaśniania przyczyn i skutków występowania zjawisk przyrodniczych i problemów społeczno-ekonomiczno-politycznych;
- interpretowania i wyjaśniania interakcji między elementami środowiska przyrodniczego.

III. Zakres merytoryczny konkursu

Uczestnicy konkursu powinni, na poszczególnych etapach, wykazać się wiadomościami i umiejętnościami obejmującymi wskazane treści Podstawy programowej kształcenia ogólnego,

w części dotyczącej przedmiotu geografia na II etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej... (Dz. U. z 2017 r. poz. 356 z późn. zm.) oraz wskazanymi wiadomościami i umiejętnościami poszerzającymi treści podstawy programowej, jak również dostrzeganiem i rozumieniem powiązań geograficznych, zastosowanie tych zależności do rozwiązywania problemów.

Etap szkolny konkursu

Uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi wybrane treści podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu geografia na II etapie edukacyjnym. Zakres merytoryczny dotyczy treści nauczania następujących działów tematycznych Podstawy programowej:

1. Mapa Polski: mapa ogólnogeograficzna, krajobrazowa, turystyczna (drukowana i cyfrowa), skala mapy, znaki na mapie, treść mapy.
2. Krajobrazy Polski: wysokogórski (Tatry), wyżynny (Wyżyna Krakowsko-Częstochowska), nizinny (Nizina Mazowiecka), pojezierny (Pojezierze Mazurskie), nadmorski (Pobrzeże Słowińskie), wielkemiejski (Warszawa), miejsko-przemysłowy (Wyżyna Śląska), rolniczy (Wyżyna Lubelska).
3. Lądy i oceany na Ziemi: rozmieszczenie lądów i oceanów, pierwsze wyprawy geograficzne.
4. Krajobrazy świata: wilgotnego lasu równikowego i lasu strefy umiarkowanej, sawanny i stepu, pustyni gorącej i lodowej, tajgi i tundry, śródziemnomorski, wysokogórski Himalajów; strefowość a piętrowość klimatyczno-roślinna na świecie.
5. Ruchy Ziemi: Ziemia w Układzie Słonecznym; ruch obrotowy i obiegowy; następstwa ruchów Ziemi.
6. Współrzędne geograficzne: szerokość i długość geograficzna; położenie matematyczno-geograficzne punktów i obszarów; rozciągłość południkowa i równoleżnikowa.
7. Geografia Europy: położenie i granice kontynentu; podział polityczny Europy; główne cechy środowiska przyrodniczego Europy; zjawiska występujące na granicach płyt litosfery; zróżnicowanie ludności oraz starzenie się społeczeństw; największe europejskie metropolie; zróżnicowanie źródeł energii w krajach europejskich; rolnictwo, przemysł i usługi w wybranych krajach europejskich; turystyka w Europie Południowej.
8. Sąsiedzi Polski: przemiany przemysłu w Niemczech; dziedzictwo kulturowe Litwy i Białorusi; środowisko przyrodnicze i atrakcje turystyczne Czech i Słowacji; problemy polityczne, społeczne i gospodarcze Ukrainy; zróżnicowanie przyrodnicze i społeczno-gospodarcze Rosji; relacje Polski z sąsiadami.
9. Środowisko przyrodnicze Polski na tle Europy: położenie geograficzne Polski; wpływ ruchów górotwórczych i zlodowaceń na rzeźbę Europy i Polski; przejściowość klimatu Polski; Morze Bałtyckie; główne rzeki Polski i ich systemy na tle rzek Europy oraz ich systemów; główne typy gleb w Polsce; lasy w Polsce; dziedzictwo przyrodnicze Polski, surowce mineralne Polski.
10. Społeczeństwo i gospodarka Polski na tle Europy: rozmieszczenie ludności, struktura demograficzna Polski (wiekowa, narodowościowa, wyznaniowa, wykształcenia, zatrudnienia); migracje Polaków na tle współczesnych ruchów migracyjnych w Europie; zróżnicowanie polskich miast; sektory gospodarki Polski; rolnictwo Polski; zmiany struktury przemysłu Polski; zróżnicowanie usług i ich rola w rozwoju gospodarki; rozwój komunikacji; gospodarka morską; atrakcyjność turystyczna Polski.
11. Relacje między elementami środowiska geograficznego na przykładzie wybranych obszarów Polski. Wpływ: sposobu zagospodarowania dorzecza na występowanie powodzi; warunków przyrodniczych (zasobów surowców mineralnych, wiatru, wód i usłonecznienia) i pozaprzyrodniczych na energetykę; rozwoju dużych miast na przekształcenia strefy podmiejskiej; procesów migracyjnych na strukturę wieku i zmiany w zaludnieniu obszarów

wiejskich; przemian gospodarczych po 1989 r. na zmiany struktury zatrudnienia; transportu na rozwój działalności gospodarczej; walorów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego na rozwój turystyki.

12. Własny region: źródła informacji o regionie; dominujące cechy środowiska przyrodniczego, struktury demograficznej oraz gospodarki; walory turystyczne; współpraca międzynarodowa.
13. „Mała ojczyzna”: obszar, środowisko geograficzne, atrakcyjność, tożsamość.

Etap wojewódzki konkursu

Na etapie wojewódzkim konkursu uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi całość treści Podstawy programowej kształcenia ogólnego, dotyczącej przedmiotu geografia na II etapie edukacyjnym, a więc będzie on obejmować zakres wiadomości i umiejętności etapu szkolnego oraz pozostałe treści nauczania zapisane w podstawie programowej:

1. Wybrane problemy i regiony geograficzne Azji: Azja jako kontynent kontrastów geograficznych; pacyficzny „pierścień ognia”; klimat monsunowy w Azji Południowo-Wschodniej; Japonia – gospodarka na tle warunków przyrodniczych i społeczno-kulturowych; Chiny – rozmieszczenie ludności, problemy demograficzne oraz znaczenie w gospodarce światowej; Indie krajem wielkich możliwości rozwojowych oraz kontrastów społecznych i gospodarczych; Bliski Wschód – kultura regionu, ropa naftowa, obszar konfliktów zbrojnych.
2. Wybrane problemy i regiony geograficzne Afryki: położenie Afryki i jego wpływ na cyrkulację powietrza i rozmieszczenie opadów atmosferycznych; strefowość klimatyczno-roślinno-glebova; warunki gospodarowania człowiekiem w strefie Sahelu – problem zachowania równowagi ekologicznej; rozwój turystyki w Kenii; rolnictwo żarowo-odłogowe i nowoczesne plantacje w Afryce Zachodniej; przyczyny niedożywienia w Etiopii; tradycyjna i nowoczesna gospodarka w Afryce.
3. Wybrane problemy i regiony geograficzne Ameryki Północnej i Południowej: rozciągłość południkowa i ukształtowanie powierzchni; północna granica upraw i lasów w Kanadzie; cyklony i powódzie w Ameryce Północnej; problemy zagospodarowania Amazonii; sytuacja rdzennej ludności; slumsy w wielkich miastach; megalopolis; Dolina Krzemowa jako przykład technopolii; znaczenie gospodarcze Stanów Zjednoczonych w świecie.
4. Wybrane problemy i regiony geograficzne Australii i Oceanii: środowisko przyrodnicze; rozmieszczenie ludności i gospodarka.
5. Geografia obszarów okołobiegunowych: środowisko przyrodnicze; badania naukowe; polscy badacze.

Uczestnicy powinni wykazać się wskazanymi wiadomościami i umiejętnościami **poszerzającymi treści** podstawy programowej, jak również dostrzeganiem i rozumieniem powiązań geograficznych, zastosowanie tych zależności do rozwiązywania problemów.

IV. Literatura dla ucznia i inne źródła informacji

1. Podręczniki do geografii dopuszczone przez MEN do użytku szkolnego przeznaczone do kształcenia ogólnego, uwzględniające podstawę programową kształcenia ogólnego w szkole podstawowej.
2. Atlas geograficzny.- szkoła podstawowa.
3. Aktualne dane statystyczne wynikające z programu nauczania w szkole podstawowej (możliwie z podaniem źródła informacji).
4. Jan Flis „Słownik Szkolny” – terminy geograficzne: - WSiP. 2008. Warszawa.

V. Informacja dla ucznia dotycząca przebiegu konkursu z geografii

1. Do konkursu geograficznego może przystąpić uczeń posiadający aktualną legitymację szkolną.
2. Na konkursie uczniowie korzystają wyłącznie z przyborów do pisania koloru niebieskiego.
3. Podczas konkursu nie wolno używać urządzeń telekomunikacyjnych, korektora i żadnych pomocy dydaktycznych.

4. Dozwolone jest korzystanie z kalkulatora.
5. Za złamanie punktu regulaminu nastąpi dyskwalifikacja uczestnika konkursu.

HISTORIA

Godzina rozpoczęcia oraz czas trwania etapu szkolnego i wojewódzkiego konkursu z historii dla uczniów szkół podstawowych

1. Etap szkolny konkursu z historii rozpoczyna się 20 listopada 2023 r. o godzinie 10.00 i trwa 60 minut. Ma formę pisemną. Arkusze konkursowe zostaną udostępnione na Platformie o godzinie 8.00.
2. Etap wojewódzki konkursu z historii rozpoczyna się 15 lutego 2024 r. o godzinie 11.00 i trwa 90 minut. Ma formę pisemną. Przeprowadzony zostanie w Olsztynie, Elblągu i Ełku.

Program merytoryczny konkursu z historii dla uczniów szkół podstawowych

I. Cele konkursu

1. Popularyzacja historii wśród uczniów szkół podstawowych.
2. Promowanie uczniów szczególnie zainteresowanych historią.
3. Wdrażanie uczniów do samokształcenia.
4. Rozwijanie myślenia historycznego: umiejętności krytycznej analizy informacji uzyskanych z różnych źródeł, wnioskowania i argumentacji.
5. Wspieranie szkół i nauczycieli w obszarze pracy z uczniem szczególnie uzdolnionym.

II. Wymagania i zakres merytoryczny konkursu

Na wszystkich etapach konkursu uczeń powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami określonymi w Celach kształcenia – wymaganiach ogólnych Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu historia na II etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 356 z późn. zm.).

Etap szkolny konkursu

Uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi wybrane treści Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu historia na II etapie edukacyjnym. Zakres merytoryczny dotyczy treści nauczania następujących działów tematycznych Podstawy programowej:

1. Cywilizacje starożytne.
2. Bizancjum i świat islamu.
3. Średniowieczna Europa.
4. Społeczeństwo i kultura średniowiecznej Europy.
5. Polska w okresie wczesnopiastowskim
6. Polska w okresie rozbitcia dzielnicowego.
7. Polska w XIV i XV wieku.
8. Wielkie odkrycia geograficzne.
9. „Złoty wiek” w Polsce na tle europejskim.
10. Początki Rzeczypospolitej Obojga Narodów.

11. Rzeczpospolita Obojga Narodów i jej sąsiedzi w XVII wieku.
12. Europa w XVII i XVIII wieku.
13. Rzeczpospolita Obojga Narodów w I połowie XVIII wieku.
14. Powstanie Stanów Zjednoczonych.
15. Wielka rewolucja we Francji.
16. Rzeczpospolita w dobie stanisławowskiej.
17. Walka o utrzymanie niepodległości w ostatnich latach XVIII wieku.
18. Epoka napoleońska.
19. Europa po kongresie wiedeńskim.
20. Ziemie polskie w latach 1815-1848.
21. Europa w okresie Wiosny Ludów.
22. Powstanie styczniowe.
23. Europa i świat w II połowie XIX wieku i na początku XX wieku.
24. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX wieku.
25. I wojna światowa.
26. Sprawa polska w czasie I wojny światowej.
27. Europa i świat po I wojnie światowej.
28. Odrodzenie państwa polskiego po I wojnie światowej.
29. II Rzeczpospolita w latach 1921-1939.
30. Społeczeństwo i gospodarka II Rzeczypospolitej.
31. Droga do wojny.
32. Wojna obronna Polski we wrześniu 1939r.
33. II wojna światowa i jej etapy.
34. Polska pod okupacją niemiecką i sowiecką.
35. Sprawa polska w czasie II wojny światowej.

Etap wojewódzki konkursu

Na etapie wojewódzkim konkursu uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi całość treści Podstawy programowej kształcenia ogólnego, dotyczącej przedmiotu historia na II etapie edukacyjnym, a więc będzie on obejmował zakres wiadomości i umiejętności etapu szkolnego oraz pozostałe treści nauczania zapisane w Podstawie programowej:

1. Świat po II wojnie światowej.
2. Początki komunizmu w Polsce.
3. Stalinizm w Polsce i jego skutki.
4. Polska w latach 1957-1981.
5. Dekada 1981-1989.
6. Narodziny III Rzeczypospolitej.
7. Miejsce Polski w świecie współczesnym.

III. Literatura polecana dla ucznia i inne źródła informacji

1. Podręczniki do historii dopuszczone przez MEN do użytku szkolnego przeznaczone do kształcenia ogólnego, uwzględniające podstawę programową kształcenia ogólnego w szkole podstawowej (<https://podreczniki.men.gov.pl>).
2. Encyklopedie szkolne i słowniki z zakresu historii, np.: *Encyklopedia Szkolna WSiP. Historia*, Warszawa 2004; J. Pilikowski, *Słownik szkolny. Historia Polski*, Kraków 2006; J. Pilikowski, *Szkolny słownik historii Polski*, Kraków 2001; J. Pilikowski, *Szkolny słownik historyczny*, Kraków 2001; *Słownik. Historia. Pojęcia, definicje, mapy, wykresy, fakty, daty, biografie*, Kraków 2004 oraz inna literatura popularnonaukowa i naukowa z zakresu historii.
3. Atlasy historyczne i materiały wizualne z zakresu osiągnięć cywilizacyjnych.

IV. Informacja dla ucznia dotycząca przebiegu konkursu z historii

1. Na konkursie uczniowie korzystają wyłącznie z przyborów do pisania; pióra lub długopisu. Nie można używać ścieralnego długopisu.
2. Uczestnik konkursu powinien posiadać przy sobie ważny dokument tożsamości ze zdjęciem (legitymacja szkolna).
3. Podczas konkursu nie wolno używać żadnych urządzeń telekomunikacyjnych oraz pomocy naukowych.
4. W przypadku stwierdzenia przez komisję naruszenia przez ucznia zasad regulaminu konkursu przewodniczący przerywa jego pracę i nakazuje opuszczenie sali, co odnotowuje w protokole przebiegu konkursu.

INFORMATYKA

Godzina rozpoczęcia oraz czas trwania etapu szkolnego i wojewódzkiego konkursu z informatyki dla uczniów szkół podstawowych

1. Etap szkolny konkursu z informatyki rozpoczyna się 24 listopada 2023 r. o godzinie 10.00 i trwa 90 minut. Ma formę pisemną. Arkusze konkursowe zostaną udostępnione na Platformie o godzinie 8.00.
2. Etap wojewódzki konkursu z informatyki rozpoczyna się 20 lutego 2024 r. o godzinie 11.00 i trwa 90 minut. Przeprowadzony będzie w Olsztynie, Elblągu i Ełku. Ma formę pisemną.

Program merytoryczny konkursu z informatyki dla uczniów szkół podstawowych

I. Cele konkursu

1. Kształcenie umiejętności samodzielnego zdobywania wiedzy z informatyki.
2. Rozwijanie ciekawości poznawczej, wyobraźni informatycznej i myślenia algorytmicznego.
3. Rozbudzenie u ucznia zainteresowania informatyką oraz jej zastosowaniem w innych dziedzinach nauki.
4. Zdobycie umiejętności tworzenia algorytmów oraz umiejętności śledzenia procesu ich wykonywania.
5. Zwiększenie umiejętności poruszania i odnajdywania w przestrzeni, szczególnie dwuwymiarowej.

II. Wymagania i zakres merytoryczny konkursu

Na wszystkich etapach konkursu uczeń powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami określonymi w Celach kształcenia – wymaganiach ogólnych i Treściach nauczania – wymaganiach szczegółowych Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu informatyka zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 356 z późn. zm.) oraz wskazanymi wiadomościami i umiejętnościami poszerzającymi treści podstawy programowej.

Ponadto uczeń powinien posiadać umiejętności w zakresie:

- umiejętność rysowania i interpretacji grafów skierowanych;
- zdolność odczytywania i tworzenia algorytmu w postaci schematu blokowego i listy kroków, w tym bloków warunkowych oraz prostych pętli programowych;
- umiejętność podziału zadania na mniejsze, niezależne fragmenty;
- zdolność określenia kolejności wykonywania poszczególnych zadań;
- umiejętność poruszania się wirtualnego robota w przestrzeni;
- algorytmy wyszukiwania i porządkowania;
- podstawy tworzenia stron internetowych;

- podstawy języka C++, Python i HTML;
- podstawowe informacje o Systemach Zarządzania Treścią;
- umiejętność rozróżnienia różnych licencji wykorzystywania oprogramowania;

Etap szkolny konkursu

Uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi wybrane treści podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu informatyka. Zakres merytoryczny dotyczy treści nauczania zawartych w podstawie programowej.

Poszerzenie treści podstawy programowej na etapie szkolnym obejmuje następujące zagadnienia:

- zaznajomienie z grafami skierowanymi i ważonymi;
- umiejętność tworzenia i interpretacji zapisu algorytmu w postaci schematu blokowego i listy kroków, z uwzględnieniem bloków warunkowych i pętli;
- umiejętność poruszania się wirtualnego robota w przestrzeni dwuwymiarowej równoległe do osi OX i OY;
- algorytmy wyszukiwania i porządkowania;
- podstawy języka C++, Python i HTML;
- podstawy tworzenia stron internetowych;
- podstawowe informacje o Systemach Zarządzania Treścią;
- zdolność określenia, kolejności wykonywania zadań;
- zaznajomienie z różnymi typami licencji wykorzystywania oprogramowania.

Etap wojewódzki konkursu

Na etapie wojewódzkim konkursu uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi całość treści podstawy programowej.

Poszerzenie treści podstawy programowej na etapie wojewódzkim obejmuje następujące zagadnienia:

- zakres umiejętności etapu szkolnego;
- umiejętność poruszania się wirtualnego robota w przestrzeni trójwymiarowej równoległe do osi OX, OY i OZ;
- zdolność określenia, które zadania mogą być wykonywane równoległe.

III. Literatura dla ucznia i inne źródła informacji

1. Podręczniki do informatyki dopuszczone przez MEN do użytku szkolnego przeznaczone do kształcenia ogólnego, uwzględniające podstawę programową kształcenia ogólnego w szkole podstawowej.
2. Sysło, M. "Algorytmy", wyd. Helion, 2016 (książka w całości jest zbyt zaawansowana dla uczniów szkół podstawowych, lecz zawiera bogatą wiedzę nt. algorytmiki).
3. Zieliński, J.: "Programowanie w Języku Logo", wyd. "Oficyna Wydawnicza Impuls", 2009
4. Międzynarodowy Konkurs Informatyczny Bóbr, <http://www.bobr.edu.pl>.

IV. Informacja dla ucznia dotycząca przebiegu konkursu z informatyki

1. Na konkursie informatycznym uczniowie korzystają wyłącznie z przyborów do pisania i rysowania: pióra, długopisu lub ołówka, dodatkowe przybory jak linijka, gumka, cyrkiel nie są potrzebne, lecz dopuszczone.
2. Nie wolno wносить oraz korzystać z własnych kartek, notatek i innych przyborów naukowych.
3. Podczas konkursu nie wolno używać kalkulatorów oraz żadnych urządzeń elektronicznych (telefon, zegarek i inne).
4. Używanie niedozwolonych narzędzi, komunikacja z innymi uczniami skutkuje natychmiastową dyskwalifikacją.